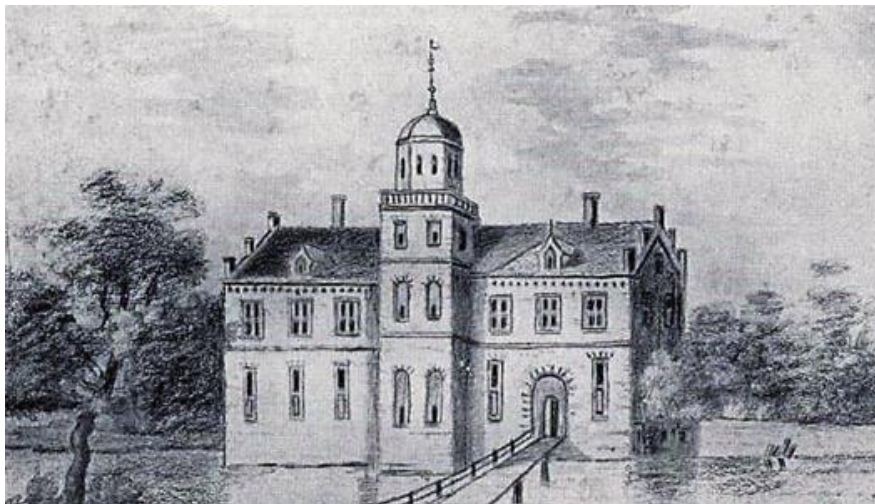

Clant en de borg Scheltkema-Nijenstein in Zandeweer

Van rechts naar links de generatie(s) Clant die op de borg Scheltkema-Nijenstein heeft/hebben gewoond en hun voorouders.

Egbert Clant	Eylco Clant	Egbert Clant	Edzard Jacob Clant			Egbert Clant	Josina Petronella Clant
		Gratia Rengers (2)	Bouwina Coenders				
Teteke van Nittersum	Margaretha Addinga	Egbert Clant	Eylco Clant	Gratia Maria Clant	Petronella Coenders	Anna Lewe van Klinkenborg	
		Anna Manninga (1)	Wilhelmina Hinckaert	Albert Coenders	Joost Lewe ter Hansouwe		

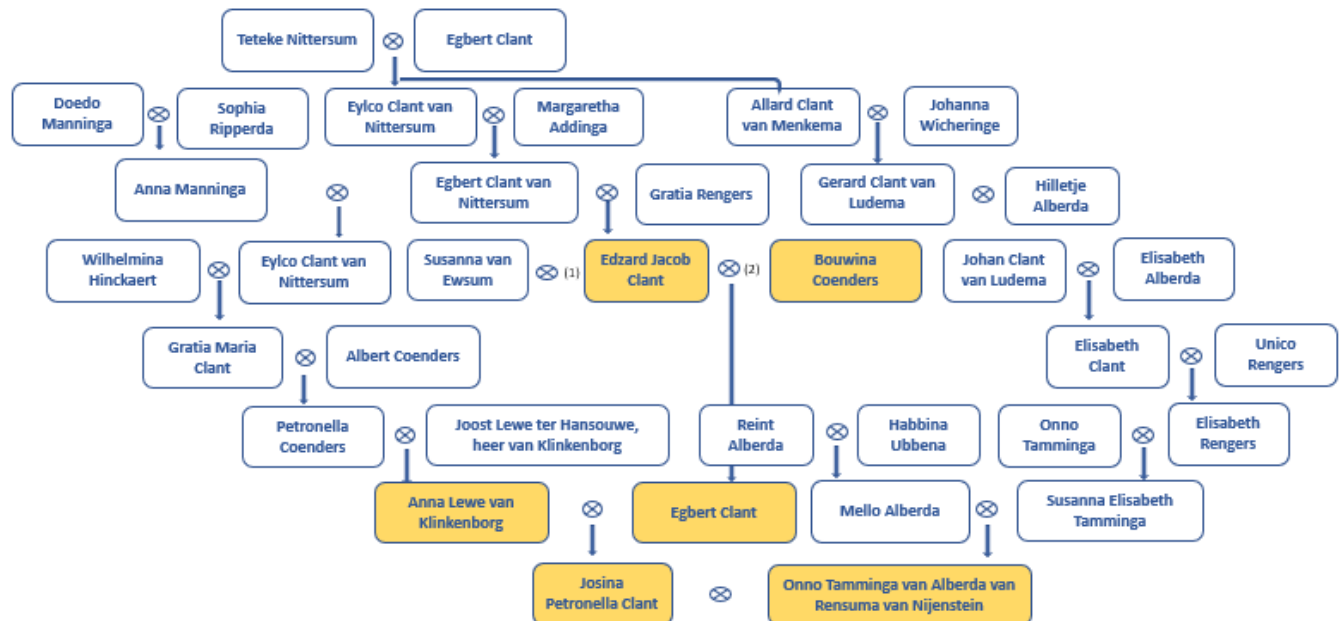

De borg Scheltkema-Nijenstein in Zandeweer.

Over de beginjaren van deze borg is weinig bekend. In 1482 en volgende jaren wordt te Zandeweer een Hillebrant Scheltkema vermeld, die ook voorkomt als Hilbrant te Zandeweer en Hillebrant Sygers. Hij had een zoon Take Hijlbrants, ook Taco Scheltkema genoemd. Van zijn dochter Eyske (overleden in 1540), getrouwd met NN Broersema, bevindt zich in de kerk van Zandeweer een fraaie grafsteen.

Clant en Scheltkema-Nijenstein

Edzard Jacob Clant

In 1627 wordt de borg verkocht en komt hij in handen van Edzard Jacob Clant, geboren op 5 juni 1584 in Bremen, Duitsland. Hij was een Nederlandse landjonker uit Groningen en hoofdeling tot Nijenstein op Zandeweer. Edzard Jacob was een zoon van Egbert Clant en Gratia Rengers. Zijn eerste huwelijk in 1616 was met Susanna van Ewsum, overleden rond 1628, dochter van Johan van Ewsum en Anna van Burmania, en zijn tweede op 26 april 1629 in Groningen met Bouwina Coenders, geboren rond 1610, overleden op 24 juli 1667, dochter van Allard Coenders en Amele Entens. Zij werd begraven in de Martinikerk in Groningen.

Susanna van Ewsum

Susanna van Ewsum was een dochter van Johan van Ewsum en Anna van Burmania. Johan was eerder getrouwd met Hendrika Kater. Susanna trouwde (1) met hopman Jacques Salencyn en (2) met Edzard Clant.

De vader van Susanna, Johan was een echte geus. Hij blijkt iemand geweest te zijn die groot vertrouwen genoot. Hij was in 1555 afgevaardigde naar Brussel, toen Karel V, in wiens legers hij had meegevochten, de regering overdroeg aan zijn zoon Philips. Hij bekleedde tal van ambten en waardigheden o.a. het redgerschap in wel 13 plaatsen. Hij bezat het collatorschap van verschillende stichtingen, hij was magistraatspersoon en arbiter in verscheidene zaken, beheerder van lenen en hopman. Koning Philips benoemde hem zelfs tot eques auratus (ridder van de Gulden Spoor).

Uit zijn tweede huwelijk had hij 6 kinderen, Gratia Susanna¹, Alert, Amelia, Egbert², Alert en Derk Jacob. Edzard Jacob was de neef van Adriaan Clant.

Hij bezocht vóór 1594 de Latijnse school te Bremen, later te Groningen en studeerde vervolgens te Franeker in de rechten. Van 1606-10 reisde hij door Engeland, Frankrijk, Italië, Zwitserland en Duitsland en werd na zijn terugkeer raad der Ommelanden. In 1618 en 1619 compareerde hij in de Staten-Generaal en was in 1618 als politiecommissaris wegens de Ommelanden tegenwoordig op de Synode te Dordrecht. In 1623 behoorde hij tot de oprichters der West Indische Compagnie, van welk lichaam hij 20 jaar directeur bleef. In 1624 kwam hij in de Raad van State en van 1624-31 was hij lid der Staten Generaal, waarna hij in 1632 de betrekking van Gedeputeerde in zijn eigen gewest aanvaardde. In 1627 kocht hij de borg Scheltekema onder Zandeweer, verbouwde deze in 1633 geheel en noemde zich sedert dat jaar Scheltekema-Nyenstein of kortweg Nyenstein.

Op deze borg hield hij verblijf en overleed er zondag 6 Augustus 1648. Hij is begraven in de Martinikerk in Groningen. In 1702, toen Anna overleed, werd er een bijzonder grafteken geplaatst. Het was gemaakt van gegoten koper op een grote blauwe steen en is nog steeds in de kerk van Zandeweer terug te vinden.

Edzard Jacob Clant en Bouwina Coenders.

¹ Zie Clant en de borg Verhildersum en de Onstaborg.

² Zie Clant en de Rensumaborg, de Onstaborg en de Hanckemaborg.

Gezin van Edzard Jacob Clant en Bouwina Coenders (1667, anoniem).

Egbert Clant

Egbert, de zoon van Edzard en Bouwina, werd geboren op 16 oktober 1634 en overleed op 24 maart 1709. Hij trouwde op 31 januari 1668 (huwelijkscontract) met Anna Lewe van Klinkenburg, geboren rond 1648, overleden op 8 januari 1702 in Zandweer, dochter van Joost Lewe ter Hansouwe (heer van Klinkenburg) en Petronella Coenders tot Klinkenburg (dochter van Albert Coenders tot Adorp en Harsens en Gratia Maria Clant van Nittersum³).

De Klinkenburg van Kantens. Joost Lewe, getrouwd met Petronella Coenders, noemt zichzelf in 1657 voor het eerst 'tot Klinkenburg'. Als de borg vererft op hun zoon Albert, is er sprake van een behuizing met bruggen, poorten, schathuizen, grachten, singels, hoven, plantages, allerlei rechten en 51 grazen land.⁴

Egbert was jonker en hoveling. Hij studeerde filosofie te Groningen (ingeschreven op 30 november 1650) en was president van de Ridderschap van Groningen en Ommelanden, curator der Academie, ordinarius lid van de Admiraliteit, lid van Gedeputeerde Staten, lid van de Staten-Generaal wegens

³ Zie Clant en de borg Nittersum.

⁴ <https://bit.ly/3D1Zo3z>

de Ommelanden en luitenant van de Hoofdmannenkamer. Van 1668 tot 1670 heeft hij met enige andere Ommelander edelen hooglopende geschillen met de stad Groningen en wel over de monstering (onderzoek van de bevoegdheid der volmachten van het platteland tot de landschapsvergadering) en over het bewind der schepperijen en zijlvestenijen (dijken en sluizen) welk geschil pas in 1670 door verkoren rechters wordt afgedaan.

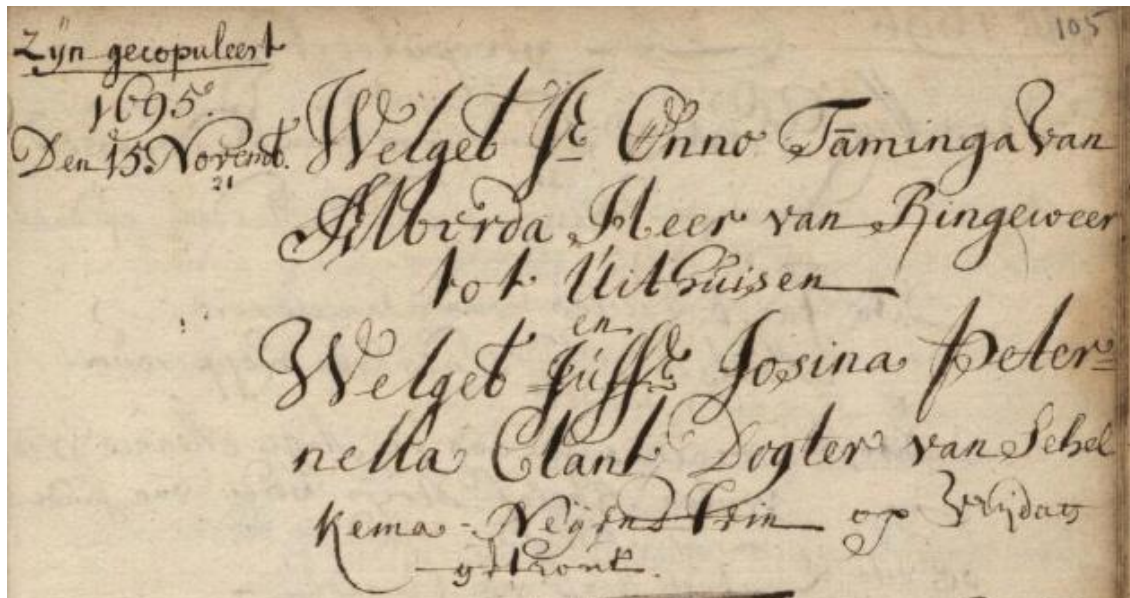
Egbert Clant en vrouw Anna Lewe van Klinkenborg schonken een herengestoelte aan de Zandweerster kerk en schonken tevens een avondmaalsbeker.⁵ Op het koor van de kerk in Zandweer ligt een koperen grafplaat voor Egbert en Anna.

Egbert en Anna kregen vier dochters:

- Bouwina Clant, getrouwd met Maurits Clant van Hanckema.⁶
- Josina Petronella Clant, gedoopt op 28 december 1673 in Groningen. Getrouwd op 15 november 1695 in Zandweer (huwelijkscontract 24 oktober 1695 in Groningen) met Onno Tamminga van Alberda, zoon van Mello Alberda op Menkema en Susanna Elisabeth Tamminga.
- Amalia Maria Clant, getrouwd met Johan Lewe, heer van Middelstum. Diens moeder was Helena Clant van Stedum, dochter van Johan Clant van Stedum en Anna Coenders van Dunenbroek.⁷

Josina Petronella Clant

Josina Petronella Clant, dochter van Egbert Clant en Anna Lewe van de Klinkenborg, werd geboren in de Heerestraat in Groningen en gedoopt op 19 december 1676. Zij overleed op 1 maart 1746. Zij trouwde 15 november 1695 in Zandweer (huwelijkscontract 24 oktober 1695 in Groningen) met Onno Tamminga van Alberda, gedoopt op 3 juni 1669, overleden op de borg Nijenstein in Zandweer op 10 mei 1743, zoon van Mello Alberda en Susanna Elisabeth Tamminga, wier oma een Clant was.

⁵ <https://www.birdeyes.nl/2018/11/zanderweer-telde-meerdere-borgen/>

⁶ Zie Clant en de Hanckemaborg.

⁷ Zie Clant en de borg Nittersum.

Josina en Onno hadden ook een huis in de Oude Boteringestraat in Groningen, waar hun dochter Susanna Elisabeth werd geboren, gedoopt op 6 februari 1700 in de Grote Kerk. Hun zoon Jan Allart werd op 30 mei 1715 gedoopt in Zandeweer.

Onno was landbouwer, ondernemer en heer van Ringweer tot Uithuizen. Hij was lid van Gedeputeerde Staten van Stad en Ommelanden, afgevaardigde der Staten-Generaal, lid van de Provinciale Rekenkamer, luitenant van de Hoge Justitiekamer, zijlrechter van de Eppenuizer eed van de schepperij Zandeweer en curator van de Groningse Hogeschool.

Onno erfde in 1713 het huis Nijenstein van zijn schoonvader en ging er wonen. In 1731 schonk hij een orgel van Albertus Anthoni Hinsz (het eerste door hem gebouwde orgel) aan de kerk van Zandeweer.

Onno en Josina kregen elf kinderen. Dochter Susanna Alberda, gedoopt op 6 februari 1700 in de martinikerk, overleden op 27 april 1765 in Groningen, trouwde op 8 april 1718 in Zandeweer met Rudolph de Mepsche, gedoopt op 15 maart 1695 in de Martinikerk in Groningen, overleden op 11 december 1754 in Groningen, aldaar begraven in de Martinikerk. Rudolph was een zoon van Peter de Mepsche en Geertruida Aldringa.

Kerk van Zandeweer.⁸

Hinsz orgel in de kerk van Zandeweer. Foto van Dennis Wubs - Panoramio, CC BY-SA 3.0, met rechts een geschilderd wapenbord van 'De Hoogh Welgeboren Vrouw. Mevrouw Josina Petronella Alberda.

⁸ <https://reliwiki.nl/index.php/Zandeweer, Hoofdstraat 7 - Hervormde kerk>

Geb. Clant. Vrouwe van Scheltema, Nienstein en Onderhorige Dorpen, etc. etc.' We zien daarop linksboven de wapens van Clant, Coenders, Rengers en Entens; rechtsboven Lewe, Coenders, (2x) en Clant; linksonder: Addinga, Tamminga, Hollonga en Entens; rechtsonder: Lewe, Roltman, Entens en Hinckert. Het bord draagt het jaartal 1676.⁹

In de kerk van Zandeweer staan twee herenbanken uit 1679, die gesierd worden door opzetstukken voorzien van de wapens van de families Clant, Lewe, Coenders en Ompteda. Ook bezaten de borgbewoners een eigen grafkelder in de kerk. Deze grafkelder is gedicht ten tijde van de restauratiewerkzaamheden in 1932. Een groot zerk waar familiewapens op afgebeeld zijn geeft aan waar deze grafkelder zich bevindt.¹⁰

Herenbank in de kerk van Zandeweer. Foto van Harm Hofman.

9

<https://www.nazatendevries.nl/Artikelen%20en%20Colums/Kerken/Zandeweer/De%20kerk%20van%20Zandeweer.html>

¹⁰ <https://bit.ly/3DPxDw0>

Schelkema-Nijenstein op een 17e-eeuws schilderij met links het schathuis (gesloopt in 1817).